

Aan: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Minister P. Adema
ministerLNV@minInv.nl

Aan: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Minister E. Kuipers
ministervws@minvws.nl

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Minister M. Harbers
ministerienw@minienw.nl

Aan: Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
cie.Inv@tweedekamer.nl

Betreft: Driepuntenplan voor omslag in de sierteelt

Utrecht/Wageningen/Assen, 05 juli 2023

Geachte heren Adema, Kuipers en Harbers,

Wij, 49 sierteeltbedrijven en 11 organisaties, vragen aandacht voor de positie van de biologische sierteelt. Verschillende telers laten zien dat biologische teelt en afzet een verdienmodel heeft, maar worden benadeeld in het huidige systeem. En dat is zorgelijk, want hun planten en bloemen dragen bij aan de biodiversiteit en ze zorgen voor schoon (drink)water, bodem en lucht. Er zijn maatregelen nodig om de obstakels voor de biologische teler te verwijderen en bij te dragen aan uw beleidsdoel om in 2030 15% biologisch areaal in Nederland te hebben.

We roepen u op om meer aandacht te geven aan de positie van de sierteelt in het kabinetsplan voor de landbouwsector dat u na de zomer wilt opleveren, gezien de milieuwinst die hier te behalen valt.

Samenvatting

In deze brief stellen wij een driepuntenplan voor om de omslag te maken en te bouwen aan een sierteelt met een groen verdienmodel. Dit geeft bestaande en nieuwe biologische telers een eerlijke kans. Goed voor de biodiversiteit, (drink)waterkwaliteit, de bodem en de gezondheid van telers, werkenden en omwonenden. Wie wil dat nu niet?

1. Focus op de niet-vervuilers voor een succesvolle transitie naar een natuurinclusieve landbouw. Zorg voor meer budget op natuurinclusief en biologisch onderzoek.

2. Investeer in structurele bedrijfseconomische oplossingen voor een gelijk speelveld voor biologische telers. Alleen tijdelijke subsidies voor omschakeling is onvoldoende; **structurele compensatie van biologische certificeringskosten** is bijvoorbeeld nodig.

3. Zorg voor systeemprikkels vanuit het beginsel 'de vervuiler betaalt'. Zoals een heffing op bestrijdingsmiddelen op basis van hun toxiciteit.

We nodigen u uit om deze zomer een bezoek te brengen aan Kwekerij Bloemrijk van biologische snijbloementeler Martin Heutink.

Het probleem van de sierteelt is groot

De sierteelt is zeer divers met zowel teelten onder glas, met name potplanten en snijbloemen, als teelten in de open grond, bollen, boomkwekerijgewassen, vaste planten en snijbloemen. Het gebruik van bestrijdingsmiddelen is hoog. De teelt van lelies en tulpen alleen al vergt bijna 20% van het totale gebruik aan bestrijdingsmiddelen in Nederland. Per hectare wordt in de sierteelt vier keer meer bestrijdingsmiddelen gebruikt dan gemiddeld.

<i>Cijfers 2020. Bron: CBS Statline, 'Gewasbeschermings- middelen in de landbouw'</i>	Oppervlakte met bestrijdings- middelen	Kg gebruikte actieve stof	Kg actieve stof per hectare	Oppervlakte van totale akkerbouw	% gebruikte actieve stof van totaal gebruik
Totale sierteelt	39.752 ha	1.142.895 kg	28,75 kg	5,66%	22,94%
Totale akkerbouw	701.900 ha	4.982.064 kg	7,10 kg		

De impact en risico's van bestrijdingsmiddelengebruik zijn groot. Zie voor een bredere toelichting op deze problematiek de bijlage bij deze brief. Samengevat zien we drie belangrijke thema's:

- **Normoverschrijdingen in drink- en oppervlaktewater:** De monitoringsrapportage van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 toont dat doelstellingen voor 2023 nog lang niet worden behaald.¹
- **Onvoldoende beoordeling nieuwe stoffen en middelen:** de toelating van stoffen en middelen houdt geen of te beperkt rekening met cocktails van stoffen, neurotoxisch onderzoek en effectbeoordeling op het ecosysteem. Boeren, werkenden en omwonenden lopen risico op gezondheidsklachten. Boeren hebben een hoger risico om Parkinson te krijgen.
- **De biodiversiteit is gedecimeerd.** Bestrijdingsmiddelen worden tot diep in Natura 2000 gebieden aangetroffen.² Wageningse onderzoekers wijzen bestrijdingsmiddelen aan als belangrijke factor voor de afnemende insectenpopulatie in Nederland.³

Omslag in de sierteelt is noodzakelijk

De sierteelt is de afgelopen decennia gericht op schaalvergroting, een trend die volgens de Rabobank bij gelijk beleid alleen maar door zal zetten.⁴ Met energiebelastingkorting en goedkoop internationaal transport ontstaan steeds groter wordende ondernemingen, met lage marges en verre markten. Het creëert een

¹ Monitoringrapportage Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030. Emissies en residuen, rapportagejaar 2022

² Landbouwgif zit diep in de beschermde natuur, *Trouw* 3 juni 2020

³ D. Kleijn e.a., *Achteruitgang insectenpopulaties in Nederland trends oorzaken en kennislacunes*, 26 april 2018, nr:2018D26939.

⁴ Schaalvergroting in sierteelt zet door - Rabobank

sector waarin natuurlijke risico's met kunstmatige bestrijdingsmiddelengebruik moeten worden ingedamd. Met alle gevolgen voor mens, natuur en milieu van dien.

Dit voorjaar publiceerden Stichting Natuur & Milieu, FNV en Parkinson Alliantie het Manifest Bestrijdingsmiddelen.⁵ Het manifest is ondertekend door 36 partijen die zich zorgen maken over de impact van bestrijdingsmiddelen op de gezondheid van dieren, planten en de waterkwaliteit. Maar ook over de gezondheidsschade van deze middelen voor boeren, werkenden en omwonenden van akkers en bollenvelden. Op het Manifest zijn veel positieve reacties binnengekomen. Eén daarvan was van Martin Heutink, eigenaar van Kwekerij Bloemrijk in Wageningen waar hij biologische snijbloemen teelt. Hij ervaart de obstakels die zijn biologische bedrijfsvoering tegenwerken, terwijl hij juist datgene doet wat voor de landbouwambities van LNV gevraagd wordt.

Biologische snijbloementeel

Door biologisch snijbloemen te telen draagt Martin bij aan de biodiversiteit, schone lucht in Nederland, een gezonde bodem en schoon (drink)water. Hij heeft een zeer gevarieerd aanbod van snijbloemen die van topkwaliteit zijn. Hij zet ze via diverse kanalen in de omgeving af.

In Nederland betalen biologische sierteeltbedrijven dubbel voor hun schone en gezonde productiewijze. Het telen van biologische bloemen kost meer inspanning. Onkruidbeheersing gebeurt handmatig en met kleinschalige mechanische hulpmiddelen. Daarnaast moeten zij betalen om te laten zien dat ze echt biologisch telen – de certificeringskosten. Die kosten zijn een behoorlijke slok op een borrel voor dergelijke kleinschalige bedrijven. Ter vergelijking: in Denemarken bijvoorbeeld zijn aan deze certificering geen kosten verbonden.

Kwekerij Bloemrijk sluit in alles aan bij de ambities van het huidige kabinet. Duurzame teelt, zonder bestrijdingsmiddelen en voor lokale ketens. Een bewijs dat het alternatief werkt. Maar in het beleid en in de winkel, is de reguliere sierteelt nog de norm. Duurzame telers krijgen volgens deze groene ondernemer nog onvoldoende podium: "Dit zie je ook in de stikstofdiscussie. Er is heel veel aandacht voor de boeren die het raakt en door het systeem in een conventionele fuik zijn beland, maar de boeren die een alternatief laten zien, en de hele biologische sector komen amper aan bod. Er zijn hele mooie initiatieven ook hier in de omgeving en daar is gewoon te weinig aandacht voor."

De oplossing

Er komen mondjesmaat meer aanbieders van bio-snijbloemen, bio-sierplanten en bio-bloembollen, en de belangstelling van de handel, de consument en gemeenten neemt toe. Door de opkomst van nieuwe online verkoopkanalen leeft onder biologische siertelers meer dan ooit het gevoel dat verandering mogelijk is. Daarvoor moet nu doorgeschakeld worden, want op gebied van wet- en regelgeving valt nog veel winst te behalen in Nederland voor een succesvolle transitie naar een sierteelt zonder bestrijdingsmiddelen. We stellen daarom een driepuntenplan voor:

1. Focus op de niet-vervuilers voor een succesvolle transitie naar een natuurinclusieve landbouw. Geef de aandacht en de middelen aan de natuurinclusieve en biologische telers, die het verdienen!

2. Investeer in structurele bedrijfseconomische oplossingen voor een gelijk speelveld voor biologische telers. Alleen tijdelijke subsidies voor omschakeling is onvoldoende. Denk hierbij aan maatregelen op bedrijfsniveau: structurele compensatie van biologische certificeringskosten, geen btw op biologische producten, en een vergoeding voor aanleg en onderhoud van de blijvende natuurelementen die op

⁵ <https://natuurenmilieu.nl/app/uploads/Manifest-Bestrijdingsmiddelen.pdf>

biologische bedrijven veelvuldig aanwezig zijn. Zo hoeven biologische bedrijven uiteindelijk niet de prijs te betalen voor hun blijvende inzet voor een schone en toekomstbestendige landbouw. Dit is eenvoudig uitvoerbaar in samenwerking met SKAL en de kosten zijn beperkt. Ga hierbij uit van eerst certificeren en daarna compenseren om wildgroei te voorkomen.

3. Zorg voor systeemprikkels vanuit het beginsel 'de vervuiler betaalt'. In bijvoorbeeld Denemarken is gebleken dat het beprijzen van bestrijdingsmiddelen op basis van hun toxiciteit en met terugsluis naar de agrarische sector heeft geleid tot een afname van het gebruik van de meest toxische middelen⁶. Onderzoek op welke wijze in Nederland een dergelijke prikkel de keuzes en gedrag van boeren positief kan beïnvloeden en implementeer een dergelijke maatregel.

Het kan anders

Biologische siertelers die in de regio hun product afzetten laten zien dat er een verdienmodel is. Stimuleer dit model door onterechte kosten zoals die van de certificering weg te nemen. Dit geeft bestaande en nieuwe biologische telers een eerlijke kans. *Dit geldt feitelijk voor alle biologische telers, ook die buiten de sierteelt.* Bovendien draagt deze teelt draagt bij aan de ambities van het kabinet: een verdienmodel met een positieve impact op de biodiversiteit, (drink)water en de gezondheid van de telers, werkenden en omwonenden.

Meer telers, met een beter verdienmodel, en bijdragen aan het oplossen van grote problemen én bijdragen aan de doelstelling van 15% biologisch in 2030, wie wil dat niet?

Graag nodigt Martin Heutink de ministers uit op Kwekerij Bloemrijk. Dan kunt u deze zomer met eigen ogen zien hoe deze ondernemer zijn bedrijf heeft ontwikkeld tot een parel.

Hoogachtend,

Namens 49 biologische sierteeltbedrijven en 9 organisaties

Natuur & Milieu

Rob van Tilburg

Contact

Berthe Brouwer

b.brouwer@natuurenmilieu.nl

Kwekerij Bloemrijk

Contact

Martin Heutink

kwekerijbloemrijk@gmail.com

Pesticide Action Network Netherlands

Contact

Margriet Mantingh

pan.netherlands@gmail.com

⁶ Kudsk et al. (2018)

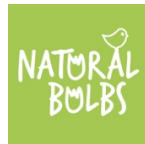
Onderschrijvende sierteeltbedrijven

Biologische en duurzame telers

Kwekerij
BISSELINGSKAAT
biologische bloemen & groen

**KWEKERIJ
VAN HOUTUM**
BIOLOGISCHE VASTE PLANTEN

"De Jagertjeshof"

Hendrikshoeve
Loosdrecht

LOOFWERK

de tintel
Tuin

KLAVER & PAPAVER
Duurzaam geteelde
bloemen

EKOLOGISCH
EKO

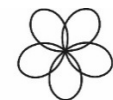
Eikemaheert
Stedumerweg 28
9919 TE Loppersum
0596 - 551214
info@eikemaheert.nl
www.eikemaheert.nl

Het Zoete Land

Ecobulbs 't Keerpunt

Buitenkweek
kwekerij voor tuinplanten

Biologische en milieubewuste bloemisten

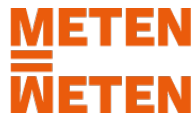
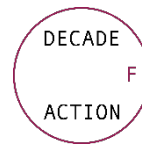

sprinklr

Duurzame bloemenateliers

Onderschrijvende organisaties

Onderschrijvers

Sierteeltbedrijven

1. Kwekerij Bloemrijk, biologische snijbloemen
2. Kwekerij 't Hof
3. Kwekerij de Hessenhof
4. Kwekerij de Jagertjeshof
5. Kwekerij EkoLogisch
6. Kwekerij Bisselingskaat, biologische bloemen
7. Kwekerij Bijenbrood, biologische snijbloemenkwekerij
8. Loofwerk
9. Emilia's bloemen
10. Ruysch bloemen
11. Hendrikshoeve Loosdrecht

12. Bloem in beeld
13. Pluktuin Theetuin Stadsland
14. Pluktuin Pluk!
15. Rode Veldbloem
16. De Bloementuin Zwolle
17. Eikemaheert
18. Florentien, biologische bloemen
19. Toma Bloemenservice
20. Kwekerij Noorderbloemen
21. Raket en distels
22. Denise Collignon
23. Klaver en papaver
24. Floral touch
25. Bloem'n Lokaal , biologische bloemen
26. Annemieke's Pluktuin
27. De Naoberhoeve
28. Zelfgeplukt
29. Do It Yourselfs
30. Iris plukt
31. Het zoete land, Leiden
32. Mieke van de bloemen, Bloemenatelier & natuurvriendelijke kwekerij
33. Arnicakwekerij Dwingeloo
34. De Plantaardige Verleiding
35. Bij-mei
36. Bloem en Oogst, biologische zaden en bloemenkwekerij
37. Plukatelier
38. Plukweide – Haarlem
39. De Tinteltuyn
40. Decora
41. Bloembinderij Lindhout
42. Theater van de Bloem
43. Op Beemster Klei, biologische Bloemenkwekerij
44. Huiberts Biologische bloembollen
45. Kwekerij van Houtum, biologische vaste planten
46. Sprinkl
47. Natural Bulbs
48. Buitenkweek, kwekerij voor tuinplanten
49. Ecobulbs 't Keerpunt

Organisaties

1. BD-Vereniging
2. Caring Farmers
3. Meten=Weten
4. Slow Flowers Nederland
5. Velt
6. FNV Agrarisch groen
7. Decade of Action

Bijlage 1: Toelichting problematiek sierteelt

<i>Cijfers 2020. Bron: CBS Statline, 'Gewasbeschermings- middelen in de landbouw'</i>	Oppervlakte met bestrijdings- middelen	Kg gebruikte actieve stof	Kg actieve stof per hectare	Oppervlakte van totale akkerbouw	% gebruikte actieve stof van totaal gebruik
Totale sierteelt	39.752 ha	1.142.895 kg	28,75 kg	5,66%	22,94%
Totale akkerbouw	701.900 ha	4.982.064 kg	7,10 kg		

De werkelijke cijfers van middelengebruik zijn waarschijnlijk hoger omdat het gebruik niet goed wordt geregistreerd. De afzet van bestrijdingsmiddelen blijkt dubbel zo hoog als het verbruik, een gat van 5 miljoen kg actieve stof!

Veel van de productie gaat naar het buitenland. Anderzijds importeren we ook veel planten en snijbloemen, zoals de rozen uit Kenia. Snijbloemen uit niet-EU landen zijn in het algemeen sterk belast met vele bestrijdingsmiddelen, waarvan een groot deel van middelen die in de EU verboden zijn.⁷

Het beperken van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de sierteelt en de emissies ervan hapert al enige tijd. De naleving van de voorschriften in de sierteelt in de kassen is slechts 40%.⁸ Gesloten kassen blijken lekkages te hebben. Hierdoor worden bodem en water vervuild. Een ander groot probleem zijn de residuen van bestrijdingsmiddelen in de gangbaar geteelde planten en bloemen.⁹ Er zijn geen wettelijke normen voor resten van bestrijdingsmiddelen op sierplanten en snijbloemen. Het cynische gevolg is dat de reguliere teelt van planten en bloemen leidt tot afsterven van insecten.

De overheid heeft als beleid dat in 2023 90% minder normoverschrijding in oppervlaktewater en 95% in drinkwater mag optreden ten opzichte van 2013. De recente monitoringsrapportage over het jaar 2022 van het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbeschermingsmiddelen 2030 toont dat deze doelstelling nog lang niet is behaald. Ook de Europese doelstelling van een reductie van 50% van gebruik en risico's van bestrijdingsmiddelen in 2030 vergt nog veel stappen.

Het probleem van de incomplete beoordeling voor de toelating van stoffen en middelen is u inmiddels bekend. Er wordt niet beoordeeld op cocktails van stoffen, neurotoxisch onderzoek is onder de maat en effectbeoordeling op het ecosysteem is ook geen onderdeel van de toelating. Boeren, werkenden en omwonenden die worden blootgesteld aan bestrijdingsmiddelen lopen daardoor risico op gezondheidsklachten. Boeren die met bestrijdingsmiddelen werken hebben een hoger risico om Parkinson te krijgen.

De biodiversiteit is gedecimeerd. Er worden bestrijdingsmiddelen tot diep in Natura 2000 gebieden aangetroffen.¹⁰ En op basis van internationale studies wijzen Wageningse onderzoekers bestrijdingsmiddelen als belangrijke factor aan voor de afnemende insectenpopulatie in Nederland.¹¹

⁷ Verboden en gevaarlijke bestrijdingsmiddelen in snijbloemen, rapport *PAN-Netherlands* (2022)

⁸ NVWA strikt bij overtreding gewasbescherming in sierteelt onder glas | Nieuwsbericht | NVWA

⁹ Veel gif in tuinplanten (pan-netherlands.org)

¹⁰ Landbouwgif zit diep in de beschermde natuur, *Trouw* 3 juni 2020

¹¹ D. Kleijn e.a., *Achteruitgang insectenpopulaties in Nederland trends oorzaken en kennislacunes*, 26 april 2018, nr:2018D26939.